

ASPECTE ALE LUPTEI ANTIFASCISTE OGLINDITE ÎN PRESA BOTOȘĂNEANĂ (1933—1937)

GHEORGHE MEDIAN

Deceniul al patrulea al secolului XX, a înscris una dintre cele mai întunecate pagini din istoria poporului român. Marea criză economică de supraproducție de la începutul deceniului a dat o puternică lovitură economiei românești, accentuându-i și mai mult rămânerea în urmă față de statele capitaliste avansate, fapt ce se va repercuta negativ în special asupra situației materiale a maselor populare de la orașe și sate. Încercările marelui capital de a ieși din criză pe seama maselor, manifestate prin reducerea producției în principalele ramuri industriale, concedieri și prin celebrele „curbe de sacrificiu” vor genera o puternică stare de nemulțumire în rîndurile tuturor claselor sociale, a muncitorimii în primul rînd, care vor răspunde acestor încercări prin inițierea unui șir de acțiuni revoluționare, ce vor culmina cu eroicele lupte ale petroliștilor și cefe-riștilor din ianuarie-februarie 1933.

Speriate de avîntul revoluționar, cercurile guvernante vor adopta o politică de reacționarism extrem, manifestată prin restrîngerea libertăților democratice, întărirea aparatului represiv și introducerea unui regim de aspră teroare. În același timp va fi încurajată activitatea organizației legionare Garda de fier, care va fi folosită ca principală forță de șoc împotriva Partidului Comunist Român, a mișcărilor populare, a luptei maselor pentru libertăți democratice și drepturi politice.

Ascensiunea Gărzii de fier în viața politică românească era o consecință directă a instaurării dictaturii hitleriste în Germania și interesului pe care România îl prezenta în politica expansionistă germană. Subordonată de la început nazismului, Garda de fier reprezenta un imens pericol la adresa democrației românești, a independenței și suveranității naționale a României.

În aceste condiții deosebit de grele, în fața poporului român se punea problema organizării într-un larg front popular, capabil să stopeze ofensiva forțelor reacțiunii, să apere independență și însăși ființa sa națională, grav amenințate ca urmare a nașterii focarului războinic-agresiv hitlerist. Realizarea unui asemenea obiectiv, era imperios necesară și posibilă, cu atît mai mult cu cît, „evenimentele din perioada aceea, evidențiază cu putere că în țara noastră, în rîndurile maselor muncitoare,

al cercurilor democratice largi exista o profundă ostilitate împotriva fascismului, a Germaniei naziste¹.

Forța politică care și-a asumat în aceste condiții responsabilitatea realizării Frontului popular antifascist, a fost P.C.R. care în calitatea sa de forță de avangardă a mișcării muncitorești, și-a orientat activitatea în direcția găsirii acelor forme și mijloace adecvate unirii tuturor forțelor sociale democratice și progresiste într-un front de luptă menit să bareze calea fascismului în România, să salveze independența, integritatea și suveranitatea sa de stat².

În această luptă eroică, partidul comunist a folosit cu pricepere o varietate de mijloace de luptă, din rîndul cărora prin eficiența și puterea de pătrundere pe care a avut-o, se remarcă în mod deosebit presa.

În perioada anilor 1933—1938, P.C.R. a editat peste 300 de publicații³ prin intermediul cărora a desfășurat o amplă campanie de demascare a fascismului intern și internațional, a militat activ pentru atragerea pe făgașul luptei antifasciste a celor mai largi categorii de oameni ai muncii, pentru realizarea Frontului popular antifascist. În același timp, sub influența partidului comunist, apar în acești ani o serie de publicații cu caracter democratic și progresist, la care au colaborat cei mai de seamă intelectuali ai epocii, care și-au adus o deosebită contribuție la demascarea ideologiei fasciste și promovarea adevăratelor valori ale culturii naționale.

Între publicațiile comuniste din această perioadă care și-au adus aportul la popularizarea ideilor partidului, la influențarea opiniei publice românești și la stimularea acesteia în direcția luptei antifasciste, un rol deosebit îl ocupă cele apărute la Botoșani între anii 1933—1937.

Prima publicație antifascistă apărută la Botoșani, a văzut lumina tiparului la 30 iunie 1933, purtînd simbolic numele „Clopotul”. Situndu-se de la început pe pozițiile antifasciste și anticapitaliste, această publicație condusă de cunoscutul luptător antifascist Scarlat Callimachi, membru din 1932 al P.C.R., membru al Comitetului Național Antifascist, și-a menținut ferm orientarea politică — „lupta fără șovăire împotriva celor ce sădesc ura în sufletele cinstite ale oamenilor căutînd să capteze mulțimea pentru cea mai greșită dintre idei — hitlerismul”⁴ — în ciuda cenzurii, a amenziilor și acțiunii în repetate rînduri în judecată a directorului acesteia, învinuit de activitate subversivă la adresa statului⁵.

Publicarea în paginile Clopotului a unui mare număr de articole în care era demascată politica cercurilor reacționare românești⁶, era

1 N. Ceașescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”, Editura politică, București, 1970, vol. 4, p. 367.

2 O. Matichescu, „Solidari cu poporul român”, Editura politică, București, 1977, p. 112.

3 N. Ceașescu, Op. cit., vol. VIII, p. 703.

4 Clopotul, an I, nr. 1, 30 iunie 1933, p. 1.

5 Idem, an. I, nr. 7, 11 august 1933, p. 1.

6 Idem, an I, nr. 5, 28 iulie 1933, p. 1; an I, nr. 9, 25 august 1933, p. 1; an I, nr. 24, 8 decembrie 1933, p. 1.

denunțată exploatarea capitalistă⁷ și mai ales era atacată Garda de fier⁸ și sprijinitorul acesteia Germania nazistă⁹, va determina suprimarea gazetei în decembrie 1934, împreună cu alte publicații democratice și revoluționare.

În anii următori, Clopotul va reapare schimbându-și succesiv titlul, numindu-se „Raza“, „Soarele“, „Valul“, „Torța“, „Horia“, „Cloșca“, „Steagul“, „Glasul nostru“ și își va înceta apariția în anul 1937, în condițiile în care apariția presei democratice devenise din ce în ce mai grea, datorită înăsprirei cenzurii și a altor mijloace de constrângere.

Puterea de influențare a presei antifasciste botoșănene, a constat nu numai în fermitatea cu care și-a urmat drumul ales, ci și colaboratorilor acesteia. Alături de Scarlat Callimachi, au semnat articole în aceste publicații nume de prestigiu ale intelectualității progresiste românești ca : N. D. Cocea, Tudor Arghezi, Petre Constaninescu-Iași, T. T. Braniste sau fruntași ai mișcării muncitorești, precum Ilie Pintilie. Totodată, presa botoșăneană s-a bucurat de colaborarea unuia dintre cei mai de seamă artiști militanți ai vremii, pictorul Aurel Mărculescu.

Presă antifascistă botoșăneană își începe activitatea într-o perioadă deosebit de grea pentru poporul român, când înăsprirea exploatării capitaliste și asaltul dat de cercurile reacționare împotriva drepturilor și libertăților democratice, impuneau organizarea unor largi acțiuni pentru salvagardarea intereselor națiunii române.

Intensificarea activității Gărzii de fier, care uzînd de o frazeologie demagogică putea induce în eroare masele populare, puternic lovite de criza economică, ca și pericolul care se contura din partea Germaniei naziste, impunea o acțiune energică de îndrumare a opiniei publice, de orientare a acesteia spre identificarea adevăratelor pericole care amenințau democrația, libertatea și independența țării. În aceste momente — se sublinia în Clopotul — este necesar „ca prin cuvinte bine cîntărite, prin cifre, printr-o propagandă intensă să luminăm mulțimea gata să se prăbușească în mrejele înșelătoare ale partidelor reacționare“¹⁰.

Se impunea în primul rînd o acțiune susținută împotriva ideologiei reacționare a Gărzii de fier care, propagînd iraționalismul, misticismul, trăirismul și alte concepții obscurantiste, precum și învrăjbirea naționalităților, urmărea slăbirea puterii de rezistență a poporului și pregătea terenul pentru instaurarea dictaturii fasciste. Demascînd substraturile unei astfel de demagogii, Clopotul sublinia că „sînt partide politice cum e la noi L.A.N.C. și așa-zisa „Gardă de fier“ care n-au altă menire decît să sădească în sufletul celor slabi ura împotriva aproapelui, ura împotriva celui de altă religie și de alt neam. Și spre a putea prinde în mrejele lor

7 Idem, an I, nr. 5, 28 iulie 1933, p. 2; an II, nr. 29, 6 aprilie 1934, p. 2; an II, nr. 31, 20 aprilie 1934, p. 2; an II, nr. 34, 11 mai 1934, p. 2.

8 Idem, an I, nr. 4, 21 iulie 1933, p. 1; an I, nr. 7, 22 septembrie 1933, p. 1.

9 Idem, an I, nr. 1, 30 iunie 1933, p. 1; an I, nr. 17, 10 octombrie 1933, p. 1; an I, nr. 22, 24 noiembrie 1933, p. 1.

10 Idem, an II, nr. 28, 30 martie 1934, p. 1.

otrăvite aceste ființe, și-au ales ca semn, crucea creștinătății, simbolul iubirii sfinte, simbolul iertării supreme“¹¹.

O atenție deosebită va acorda presa botoșăneană mitului creat în jurul lui Petrache Lupu „sfântul de la Maglavid“ —, pe care o propagandă oficială extrem de zgomotoasă îl prezenta ca făcător de minuni. Făcându-se ecoul aprecierii Partidului Comunist Român, potrivit căreia, această acțiune nu avea alt scop decât sustragerea atenției maselor de la gravele probleme social-politice ale vremii, în centrul cărora stătea lupta pentru apărarea ființei naționale a poporului român amenințată de tendințele expansioniste ale Germaniei hitleriste, ziarul „Valul“ publica articolul „Minunea de la Maglavid — o nouă diversiune“ semnat de Ilie Pintilie, în care se arăta că propaganda făcută în jurul lui Petrache Lupu, nu reprezenta decât o încercare de a împiedica izbucnirea revoltei maselor împotriva „scumpetei, reducerilor de salarii, contra pericolului fascist aducător de război și barbarie“¹². Crearea mitului de la Maglavid era încă o dovadă a filiației ideologiei Gărzii de fier din ideologia hitleristă, lucru remarcat de presa botoșăneană, care va arăta că Hitler a ajuns la putere prin promovarea unei ideologii cu ajutorul căreia „a trezit în sufletul poporului german toate instinctele bestialității primitive din om“¹³, făcându-l „să îndure cu stoicism mizeria fizică și deznădejdea morală“¹⁴.

Luptînd pentru a feri poporul român de un asemenea pericol, presa democratică și revoluționară din acei ani, va demasca adevărata față a fascismului, arătînd că în instaurarea acestuia era interesată în primul rînd marea burghezie „speriată de nemulțumirile muncitorimii“¹⁵ și oligarhia financiară. „De culoare neagră în Italia, albă în Rusia și de alte nuanțe și culori în alte țări, cămășile fasciste reprezintă pretutindeni ura împotriva oricărui spirit de emancipare a muncitorimii și perspectiva de câștiguri fabuloase pentru marile bănci și trusturi din industria de război“¹⁶.

În același timp presa va demasca ajutorul pe care Germania nazistă îl acorda gardiștilor români, arătînd că acest ajutor era expresia interesului pe care România îl prezenta în cadrul politicii expansioniste germane, căci „numai proștii sau nebunii nu pot vedea privirile... lui Hitler, ațintite asupra bogățiilor românești“¹⁷. Garda de fier înseamnă hitlerismul în România — afirma Clopotul¹⁸ — chemînd la luptă organizată împotriva acestei organizații care prin politica dusă atenta la independența și suveranitatea țării. În același timp, se atrăgea atenția asupra faptului că „Nu ne putem irosi energia ținînd cuvîntări pompoase și

11 Idem, an I, nr. 2, 7 iulie 1933, p. 1.

12 Valul, an I, nr. 1, 24 octombrie 1935, p. 1.

13 Clopotul, an I, nr. 17, 20 octombrie 1933, p. 1.

14 Idem, an I, nr. 19, 3 noiembrie 1933, p. 1.

15 Idem, an II, nr. 30, 13 aprilie 1934.

16 Idem, an I, nr. 10, 1 septembrie 1933.

17 Horia, an I, nr. 7, 7 septembrie 1936, p. 1.

18 Clopotul, an I, nr. 25, 15 decembrie 1933, p. 1.

redactînd proteste. Trebuie să acţionăm căci nu se poate şti dacă miine nu va fi prea tîrziu“¹⁹.

În virtutea acestei necesităţi, Partidul Comunist Român va iniţia o amplă campanie în vederea creării Frontului popular antifascist, singura forţă capabilă să salvgardeze democraţia internă, să apere independenţa şi suveranitatea naţională, grav ameninţate de pericolul fascist. Esenţial în această acţiune, era realizarea Frontului unic muncitoresc, menit să constituie coloana vertebrală a Frontului popular antifascist. Evenimentele cu care ţara era confruntată impuneau acest lucru, iar realizările anterioare, mai ales cele din timpul marilor acţiuni greviste ale petroliştilor şi ceferiştilor din ianuarie-februarie 1933, cînd muncitorii acţionaseră în front unic, demonstrau că acest obiectiv se poate îndeplini. Lupta pentru unitatea de acţiune a clasei muncitoare a îmbrăcat tot mai mult forma luptei pentru unitate politică şi sindicală a clasei muncitoare şi a organizaţiilor ei profesionale²⁰.

Sprîjinind acţiunile întreprinse de partidul comunist în vederea realizării Frontului unic muncitoresc, ziarul Clopotul va publica Apelul²¹ din 25 septembrie 1934 al Ligii Muncii adresat P.S.D. şi P.S.U. în vederea organizării frontului unic pe baza unei platforme, cuprinzînd revendicări economice şi politice între care: încetarea scăderii salariilor, concedierilor, desfiinţarea cenzurii, abrogarea legilor de terorizare şi fascizare, încetarea martizării deţinuţilor politici. Aceste obiective corespundeau interesului întregii clase muncitoare şi altor categorii de oameni ai muncii, ceea ce explică largul ecou de care apelul s-a bucurat.

Subliniind că „nici o voce nu a îndrăznit să se ridice împotriva acestui apel“²², Clopotul a popularizat adeziunile la frontul unic a unor organizaţii politice şi profesionale dintre care Comitetul Naţional Antifascist, Comitetul Central al tineretului antifascist, Sindicatele Unitare, etc., şi a urmărit permanent acţiunea de organizare a frontului unic.

În condiţiile în care problema unităţii clasei muncitoare se impunea cu strîgîntă, era de aşteptat să se producă o apropiere între cele trei organizaţii politice ale clasei muncitoare din România — P.C.R., P.S.D., P.S.U. — dar acest lucru nu se va realiza decît parţial. Aprecierile eronate pe care P.C.R. le făcuse într-o perioadă anterioară la adresa social-democraţiei, şi care se menţineau şi acum, pretenţia unor dintre liderii de dreapta ai P.S.D. I. Flueraş, J. Jumanca, Gh. Grigorovici, ca frontul unic să se realizeze între partide legale, într-o perioadă cînd P.C.R. se afla în ilegalitate, vor împiedica realizarea Frontului unic muncitoresc.

Mai receptivă, conducerea P.S.U. a acceptat colaborarea pe baza platformei propuse de partidul comunist şi drept urmare, la 17 octombrie 1934, între C.N.A., Liga muncii şi P.S.U. se va realiza un acord de colaborare în front unic. În provesul-verbal încheiat cu această ocazie publicat şi de ziarul Clopotul²³, se sublinia că părţile semnatare căzuseră de

19 Idem, an I, nr. 13, 12 septembrie 1933, p. 1.

20 I. Spălăţelu, „Prin foarfecele cenzurii“, Bucureşti, Ed. politică, 1974, p. 97.

21 Clopotul, an II, nr. 51, 30 septembrie 1934, p. 1.

22 Idem, an II, nr. 54, 21 octombrie 1934, p. 1.

23 I. Spălăţelu, Op. cit., p. 105.

acord să lupte prin acțiuni organizate în comun împotriva coborîrii nivelului de trai al celor ce muncesc, contra executării silite a populației de la orașe și sate, contra Gărzii de fier și a războiului pregătit de statele fasciste. Un alt grup de obiective vizau organizarea unor acțiuni comune pentru obținerea dreptului de întrunire, organizare și presă al celor ce muncesc, eliberarea deținuților politici și a luptătorilor antifasciști, repunerea în drepturi politice a condamnaților clasei muncitoare eliberați din închisori, pentru pace în întreaga lume. Ulterior, ca urmare a noilor orientări survenite în linia politică a P.C.R., acțiunea pentru frontul unic a luat o mai mare amploare, fără însă a se ajunge la desăvîrșirea ei.

Realizări mai importante au fost înregistrate pe linia unității sindicale, reușindu-se ca în anul 1936 majoritatea sindicatelor să se unească în cadrul C.G.M. Reliefind acțiunile în vederea realizării unității sindicale, ziarul „Valul” considera că „realizarea totală a unității sindicale ar avea rezultate neîndoios favorabile... pentru cei exploatați și ar grăbi lărgirea bazei de masă a sindicatelor, prin recrutarea muncitorilor marxiști, dar și prin aducerea în sindicate a muncitorilor neorganizați”²⁴. În aceeași ordine de idei ziarul „Horia”²⁵ saluta Congresul Uniunii Sindicatelor Ceferiști ținut la Brașov în zilele de 26—27 iulie, în cadrul căruia muncitorii înaintați ca Ilie Pintilie și Vasile Bigu au cerut unirea tuturor muncitorilor ceferiști într-un singur sindicat și afilierea acestuia la C.G.M.

Succesele obținute în direcția făuririi Frontului unic muncitoresc au constituit un substanțial sprijin în acțiunea inițiată de P.C.R. în vederea făuririi Frontului popular antifascist și antihitlerist.

Această acțiune, ca și toate celelalte inițiate de P.C.R. în vederea apărării independenței și suveranității țării, va fi puternic sprijinită de presa antifascistă botoșăneană. Abordînd problema făuririi Frontului popular antifascist, ziarul „Soarele” făcea apel la acțiunea inițiată de C. G. Costa-Foru în perioada 1918-1928 de realizare a unui larg „front popular”, propunînd o platformă ce cuprindea un șir de revendicări minimale vizînd desființarea cenzurii, libertatea presei, încetarea stării de asediu, libertatea întrunirilor, amnistierea antifasciștilor închiși și acțiuni împotriva războiului²⁶. Pe baza unei astfel de platforme — opinia ziarul — se putea realiza unirea într-o acțiune comună a aripilor partidelor burgheze pînă la stînga extremă așa cum s-a procedat în Franța, Austria, Italia și Belgia. „Frontul popular se putea realiza prin unirea partidelor muncitorești : social-democrat, socialist unitar și comunist cu partidele comuniste burgheze democratice : radical țărănist și aripile de stînga ale Partidului național-țărănist, prin unirea diferitelor organizații politice ca Blocul pentru apărarea libertăților democratice, Comitetul pentru apărarea antifasciștilor, Frontul plugarilor din Ardeal și altele... și prin unirea organizațiilor profesionale.”²⁷

24 Valul, an I, nr. 1, 24 octombrie 1935, p. 1.

25 Horia, an I, nr. 2, 4 august 1936, p. 1.

26 Soarele, an I, nr. 1, 25 august 1935, p. 1.

27 Idem, an I, nr. 4, 8 septembrie 1935, p. 1.

Pe linia realizării Frontului popular antifascist, la începutul lunii septembrie 1935 s-a constituit un Comitet de acțiune provizoriu pentru front popular, în care intrau Scarlat Callimachi, Athanase Joja, N. Alexe, N. Măscăuțeanu, V. Anagnoste, M. Gh. Bujor, Petre Mușoiu și dr. Kahane, hotărîndu-se totodată crearea de comitete de acțiune în întreaga țară.

Militînd pentru unirea tuturor forțelor națiunii în lupta împotriva fascismului, presa botoșăneană va critica poziția rigidă a unor lideri ai P. S. D. care îngreunau această acțiune, prin aprecierile pe care le făceau, potrivit cărora frontul popular antifascist ar fi o încercare a elementelor de extremă stînga de a organiza un front popular în afară de partide, ca o camuflare a partidului comunist.²⁸

Față de o astfel de atitudine, ziarul „Soarele” publica articolul „În jurul frontului popular” semnat de Petre Constantinescu-Iași, Scarlat Callimachi, Alexandru Mihăilescu și Victor Gherasim, în care se făcea un vibrant apel la colaborare a tuturor forțelor interesate în împiedicarea ascensiunii fascismului: „Trebuie să ne dăm seama — notau semnatarii articolului — că momentul de față ne poruncește să adîncim ceea ce ne unește și să nu învrijbim și să confuzionăm ceea ce ne desparte”.²⁹

Frontul popular antifascist nu era subordonat unui partid, ci el trebuia să fie organizat ca o alianță politică a tuturor organizațiilor partidelor și persoanelor democratice, alianță în care nimeni nu putea să-și impună punctele de vedere proprii sau să dicteze, ci prin hotărîri și acțiuni comune, să se asigure păstrarea libertăților și drepturilor constituționale, să fie făcută inofensivă și nimicită mișcarea fascistă internă.³⁰ Argumentînd această idee, N. Mihăilescu arăta că „cine a examinat cu atenție conținutul social al Frontului patriotic antifascist, cine a cercetat cu deamănuntul programul pe baza căruia a fost realizat și în alte țări și în special în Franța, cine cunoaște componența lui și mai ales cine a urmărit influența pe care o are în mijlocul maselor populare, poate fi bine clarificat și convins că o asemenea acțiune, nu este fructul social al unei situații, ci pur și simplu corespunzătorul real al nevoilor imediate care frămîntă și apasă tot ceea ce e producător cu brațele și cu mintea în țara românească.”³¹

Ca rezultat al acțiunii permanente în vederea realizării Frontului patriotic antifascist inițiate mai ales de către P.C.R., s-au înregistrat o serie de succese în acțiunea de coalizare a forțelor democratice, între care semnarea pe baza unei platforme antifasciste a acordului de la Băcia — Hunedoara din 24 septembrie 1935 între Frontul Plugarilor și Madosz — acord pe care ziarul „Valul” îl aprecia „ca o expresie a hotărîrii multimilor din Ardeal, indiferent de religie sau naționalitate, de a se apăra împotriva pericolului fascist”³², încheierea acordului de front popular democratic între P.S.U. și Blocul pentru apărarea libertăților democra-

28 Idem, an I, nr. 5, 20 septembrie 1935, p. 1.

29 Idem, an I, nr. 6, 29 septembrie 1935.

30 I. Spălățelu, Op. cit. p. 134.

31 Valul, an I, nr. 1, 24 octombrie 1935, p. 1.

32 Idem, p. 1.

tice, la București la 26 noiembrie 1935, încheierea acordului de la Tebea din 6 decembrie 1935 între Frontul Plugarilor, Partidul Socialist și Blocul Democratic, la care a aderat la 19 decembrie și Frontul Studențesc Democrat.

Consemnând aceste succese, presa botoșăneană va releva totodată aderarea la Frontul popular antifascist a unor largi categorii de oameni ai muncii, studenți, intelectuali, funcționari, etc. În acest sens sînt consemnate acțiunea intelectualilor din Cluj, care s-au constituit într-un comitet de acțiune împotriva fascismului³³, Congresul Uniunii avocaților ținut la Tirgu-Mureș, care a adoptat o moțiune privind democratizarea justiției și desființarea regimului impus deținuților politici din închisori³⁴, acțiunea inițiată de un grup de intelectuali ieșeni în frunte cu Iorgu Iordan, C. G. Moisil, G. Ivașcu, G. M. Zamfirescu, care au lansat o chemare către opinia publică din țară, în vederea luptei pentru ideile Reuniunii Universale pentru pace.³⁵ Paralel cu aceasta, presa botoșăneană a popularizat acțiunile inițiate de Comitetul de coordonare al Frontului popular antifascist, între care întrunirile Frontului comun al funcționarilor ținute în sălile „Rex” și „Izbînda” din capitală, întrunirile organizate de P. R. T. în sala „Marna”, manifestațiile din fața consulatelor hitleriste din diferite orașe ale țării, acțiunile de protest împotriva arestării profesorului universitar Petre Constantinescu-Iași, și alte manifestări revelatoare pentru vitalitatea frontului popular³⁶. În același timp, presa antifascistă botoșăneană va milita pentru întărirea Frontului popular antifascist, prin aderarea tuturor formațiunilor politice interesate în lupta împotriva fascismului. În acest sens, în presa botoșăneană vor apare o serie de articole care subliniau necesitatea ca, mai ales P. N. Ț. care avea o mare influență asupra maselor țărănești, să păsească alături de forțele integrate în Frontul popular antifascist. Numai astfel țărănimii ar fi putut fi salvată de antrenarea la acțiuni organizate de grupările fasciste, care „speculînd revendicările drepte ale țărănimii muncitoare — făceau promisiuni demagogice — pe care nu le vor îndeplini niciodată” reușind să țină sub influență o mare parte a țărănimii.³⁷

Propaganda făcută de presa revoluționară și democratică în direcția făuririi Frontului popular antifascist, și-a atins doar parțial scopul. Anticomunismul și miopia politică vădite de principalii lideri ai P.N.Ț. au împiedicat realizarea plenară a acestui obiectiv. La aceasta a contribuit atitudinea pe aceeași coordonată cu național-țărăniștii a liderilor P.N.L. și a unora dintre conducătorii de dreapta ai P.S.D. Evoluția negativă a evenimentelor petrecute în țară la sfîrșitul anului 1937 și începutul anului 1938 se datorește în mare măsură acestor atitudini. Dacă totuși — trecînd peste aceste greutăți — a fost posibilă stăvilirea pentru un timp a ascensiunii spre putere a organizațiilor fasciste și împiedicarea înrobirii României Germaniei naziste, meritul cel mai important revine partidului

33 Soarele, an I, nr. 5, 20 septembrie 1935, p. 1.

34 Idem, an I, nr. 4, 15 septembrie 1935, p. 1.

35 Horia, an I, nr. 3, 10 septembrie 1936, p. 1.

36 Soarele, an I, nr. 6, 29 septembrie 1935, p. 1.

37 Glasul nostru, an I, nr. 1, 10 iulie 1937, p. 1.

comunist care, în fruntea clasei muncitoare, a unor largi forțe progresiste și patriotice, a condus cu fermitate lupta pentru apărarea democrației și independenței țării.

În acest context, rolul presei botoșănene, ca propagatoare a politicii partidului comunist de unire sub steagul democrației și independenței a întregului popor, a fost deosebit de important. Activitatea sa a contribuit la ridicarea gradului de conștiință revoluționară a maselor, la mobilizarea la lupta antifascistă a acestora, la sudarea și mai puternică a legăturilor Partidului Comunist Român cu masele muncitoare de la orașe și sate, cu întregul popor.

În același timp, presa antifascistă botoșăneană a contribuit la întărirea solidarității proletariatului, a întregului popor român cu forțele revoluționare din lumea întreagă, la lupta împotriva fascismului.

Prin atitudinea plină de curaj cu care a militat pentru realizarea idealurilor celor mai înalte ale poporului român, prin curajul cu care a propagat ideile partidului comunist într-o perioadă când numai bănuiala că ai fi simpatizant al partidului comunist te putea duce în închisorile regimului, presa botoșăneană și redactorii ei au oferit o adevărată dovadă de eroism. Ea a constituit expresia încrederii în viitorul luminos al țării, în politica Partidului Comunist Român, conducătorul încercat al poporului în lupta împotriva exploatării și asupririi, a instaurării unei societăți mai bune și mai drepte.

Résumé

Parmi les nombreuses actions organisées par le Parti Communiste Roumain pendant les années qui ont suivies après la grande crise économique de super-production (1929—1933), on a situé sur le premier plan la création d'un large front populaire contre le fascisme qui représentait dans ce moment là le plus grand attentat contre l'indépendance et la souveraineté de la Roumaine, contre les droits et les libertés démocratiques des citoyens roumains.

Notre communication se propose de mettre en évidence la contribution que la presse antifasciste de Botoșani a lue en commençant de 1933 et jusqu'en 1937 (et premièrement le journal Clopotul) pour la mobilisation de l'opinion publique roumaine dans la lutte contre le fascisme, pour la création du Front populaire antifasciste en Roumanie.

Donc la presse de Botoșani, dans l'ensemble des actions antifascistes de la Roumanie a des actions antifascistes de la Roumanie a joué un grand rôle pendant les années d'avant la deuxième guerre mondial.